

«Ανοίξω το στομα μου...» Ποσοτική Προσωδία, Ειρμολογικόν Γένος, Ψαλτική Χοραρχική Χειρονομία: Κοινή Συστημική Θεώρηση

Δημήτριος Λέκκας*

dlekkas@mailink.gr

Η αρχαία στιχουργική δομείται βάσει ποσοτικής προσωδίας συλλαβημάτων, όχι σχήματος συλλαβών ή τόνων. Οι ποσότητες, στοιχείο του σημαίνοντος γλωσσογενές ρυθμικό, είναι δύο: α' βραχεία, β' φύσει – θέσει μακρά. Την κατανόηση, περιγραφή και εκφορά των ποσοτήτων επί αιώνες διαχειρίζονται θεωρητικοί της Δυτικής και εγχώριας φιλολογίας – κλασικής, μεσαιωνικής και νεότερης–, που ενσωματώνουν εκφορά στιχουργικά κεκανονισμένου λόγου δομικά μονοποσοτική, είτε επειδή η μητρική γλώσσα τους είναι φύσει τέτοια είτε επειδή η οικεία στιχουργία επιστρατεύει άσχετα δομικά χαρακτηριστικά. Σωρεία φιλολογικών σφαλμάτων έχει αγάγει την αρχαία ποιητική παράδοση σε θεσμικό αδιέξοδο κατανόησης. Η εκφερόμενη γλώσσα είναι εκπομπή σημαίνοντων προφορική, ηχητική, φωνολογική, σωματική. Μόνο εκ των υστέρων γίνεται φθογγολογία, γραφή και επέκεινα αισθητική, πάντα σε πλαίσιο φόρμας εκτός σημαίνοντος. Απωθώντας σαθρούς ορισμούς, ασύστατες παραδοχές και άλλα πρωθύστερα και ανακόλουθα, η παρουσίαση επαναφέρει το θέμα σε επιστημολογικά ορθές συστημικές βάσεις και, κατόπιν σύντομης ιστορικής γλωσσολογικής αναδρομής, καταδεικνύει πώς η ζώσα συλλαβική ισορρομία του ειρμολογικού γένους, σε συνδυασμό με τη σωματικότητα της χοραρχικής ψαλτικής χειρονομίας, δίνει την πρώτη και μέγιστη ζώσα αψευδή μαρτυρία της αληθούς και διαρκούς βιωματικής ρυθμικότητας της ελληνικής οιδής. Επιχειρηματολογεί ότι τον χρόνο δεν φέρουν σήμερα μονήρεις συλλαβές αλλά ομάδες συλλαβών με συγκεκριμένα ρυθμοτονικά σχήματα υποδεικνυόμενα, επιβεβαιώνει τα ευρήματά της με περαιτέρω αναγωγή στους κυριολεκτικούς πόδας της χορευτικής παράδοσης και αντλεί την κανονιστική ποσοτική απόδοση του αρχαίου αδόμενου στίχου ως ειδική εκφορά τελετουργική, διάφορη απαγγελλόμενου και πεζού σε διάρκειες και εκφορές και ποικιλότητες, με γλωσσολογική κάλυψη. Θα δοθούν ωδικά και χειρονομιακά, ως εύγλωττο φαεινό παράδειγμα, ειρμολογική εκφορά της α' ωδής του Ακαθίστου Ύμνου «Ανοίξω το Στόμα μου» με ισοσύλλαβη εφαρμογή του ίδιου ρυθμικού φέροντος στο άσμα ιβ' από το Άξιον Εστί του Ελύτη, και θα εκφωνηθεί ποσοτικά χορικό απόσπασμα των Ευμενίδων του Αισχύλου.

* Παιδεία: BS, Μαθηματικά, Carnegie – Mellon University· MBA, The University of Rochester· διδάκτωρ, Τμήμα Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών. Συγγραφέας και διδάσκων επί μία δεκαετία, Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πολυετής επαγγελματική εμπειρία στα μέσα ενημέρωσης (Τρίτο Πρόγραμμα επί Χατζιδάκι, ET1, EPA2, 902 Αριστερά)· μουσικολογικά και άλλα κείμενα σε έντυπες εκδόσεις, διδασκαλία σεμιναρίων και μαθημάτων για μουσική και μαθηματικά, μεταφράσεις. Μαθητής του Καταλανού συνθέτη Λεονάρδο Μπαλάδα, έχει συνθέσει για διάφορα σύνολα· τραγούδια, δίσκοι, CD και DVD, μουσικές για θέατρο, κινηματογράφο (βραβείο 22ου Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης), τηλεόραση, κινούμενα σχέδια, κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών (μόνιμη πολυετής συνεργασία με τον Ευγένιο Σπαθάρη), εικαστικές και επιστημονικές εκθέσεις, μπαλέτα. Έρευνα στους τομείς της τονοτροπικής και ρυθμικής θεωρίας της μουσικής, της δομικής και ιστορικής μουσικολογίας και εθνομουσικολογίας, της λογικής, των καθαρών μαθηματικών, της κοσμολογίας και αστρονομίας, της θεωρητικής φυσικής, της γλωσσολογίας, της προϊστορίας και ιστορίας και αρχαιολογίας και της αρχαίας φιλοσοφίας σε ό,τι σχετίζεται με τη μουσική. Συνέδρια, αρθρογραφία, διαλέξεις, εκδόσεις.